

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 24 K, pol leta 12 K in za četrt leta 6 K — Naročnina izven Jugoslavije 32 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošlja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo, če obsegajo 4 strani 40 vin., na 8 straneh 60 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Za inserate se plačuje od enostopne pettirvste za enkrat K 180. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 50 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

„Slov. kmetijska družba“ — dr. Žerjavovo nasilje.

Slovenski kmetje imajo svojo najboljšo in najmočnejšo stanovsko organizacijo v Slovenski kmetijski družbi. To družbo je treba kot stanovsko organizacijo še spopolniti in ji dati še večji vpliv in veljavo, podobne oni, katero imajo trgovske in obrtne zbornice in enake organizacije.

Važnosti Kmetijske družbe se vsakdo zaveda, zato je naša stranka tudi vedno z največjo paznostjo sodelovala v njej. Vneta strokovnega dela dr. Lampeta v družbi dosedajni glavni tajnik in kandidat samostojnežev g. Gustav Pirc ne more dovolj prehovati, delo našega Povšeta pa je še vsem v preživem spominu.

Seveda je dišalo tudi raznim mogotcem stare liberalne ali narodno-napredne stranke, da bi se polastili te organizacije. Sedaj so poskusili srečo ravno isti ljudje, ki so si nadjali le drugo ime „Samostojneži“, da bi prestopili nekaj kratkovidnih in osebno užaljenih ljudi. Toda na zadnjem obnem zboru se jim to ni posrečilo. Krščanski slovenski kmetje, organizirani v Kmetijskih zvezah, so odbili liberalno nakano tako temeljito, da so imeli dve tretjini vseh glasov pri zadnji volitvi. Toda računali niso s surovostjo Samostojnežev in s strankarsko zagrizenostjo dr. Žerjava, ki v strankarske namene zlorablja čast in oblast deželnega predsednika.

Prošt Kalan je sklical kot začasni predsednik Kranjske kmetijske družbe, ki je po razsulu Avstrije razširila samo z odborovim sklepom svoj delokrog čez vso slovensko ozemlje, redni občni zbor, ki naj voli novega predsednika, odobri zgornji odborov sklep in izpremeni v tem smislu tudi družbina pravila.

Krstni boter „Samostojnežev“, dr. Žerjav, je zbral vse liberalne stare kričarje, verižnike, mešetarje in trgovce v svoji „Samostojni“ in skušal krščanskim kmetom izdreti iz rok organizacijo. Pogoreli so pri volitvah predsednika tako temeljito, da jim je za trenutek kar sapo zaprlo, potem pa so divjali kakor besni in obsedeni. Naši nasilja niso hoteli rabiti.

Kaj napravi dr. Žerjav?

Naši so izvolili kmeta Iskro, poštenega, uglednega in delavnega srednjega kmeta, za predsednika, toda dr. Žerjav kot krstni boter „Samostojne“ volitve ni potrdil, temveč jo ovrgele ter zaukazal nove volitve za delegate. In vendar na obnem zboru navzoči vladni zastopnik ni imel proti pravilnosti ničesar omeniti in tudi nobeden izmed „Samostojnežev“ ni črnil besedice. Vse bi bilo dobro in prav, ako bi bili zmagali dr. Žerjavovi lažisamostojni kričarji. Ker so zmagali krščanski kmeti s svojim kandidatom, pa je izvršil dr. Žerjav nasilje in volitve razveljavil, češ, da morajo biti zastopane slovenske podružnice iz vseh krajev Slovenije.

Kaj je sedaj naša naloga?

Sedaj se bodo morali pri vseh podružnicah, torej tudi pri nas na Stajerskem, vršiti novi občni zbori z dnevnim redom: volitev delegatov za glavni občni zbor Slovenske kmetijske družbe. Pazite, da bodo ti občni zbori pravilno sklicani in da volijo res le tiste, ki imajo za to pravico.

Druga glavna naloga naša je, da izvolite samo takšne trdne naše može, ki so organizirani v Kmetijskih zvezah in bodo res zanesljivo šli na glavni občni zbor.

Dosedaj smo bili prizanesljivi, dr. Žerjav pa je nas poučil, da ne smemo imeti več obzirov na prav nikogar. Svoje Stevilo, svojo veljavo in svojo moč pa moramo možato, odkrito in pošteno ter odločno uveljavljati povsod!

Ako ne bomo spoštovali sami sebe in svojih načel, potem bodo drugi pometali z nami in brili norce ter teptali naše pravice. Zato krepko in samozavestno skupaj! Krščanski slovenski kmet si mora z borbom ohraniti in okrepiti ter razširiti tudi svojo največjo stanovsko organizacijo: Slovensko kmetijsko družbo, Bridko se bo varal dr. Žerjav s svojimi Samo-

stojneži, ako misli, da bo uspel z nasiljem in s spletkarjenjem ter z zlorabo predsedniške časti in oblasti. Stajerci in Korošci bomo razgnali ljubljansko Žerjavovo samostojno meglo...

Še nekaj navodil za občinske volitve.

Kdo je volilec?

Voliti morajo:

1. Vsi moški:
  - a) ki so stari 21 let in bivajo ob začetku prve razgrnitve volilnih imenikov že 2 leti v občini;
  - b) javni nameščenci (uradniki, učitelji), duhovniki, zdravniki, ki vsaj od začetka prve razgrnitve volilnih imenikov redno bivajo v občini;
2. Zenske ob istih pogojih kakor moški toda:
  - a) ki samostojno gospodarijo na svojem posestvu ali svojem obrtu, oziroma na posestvu in obrtu svojih odsotnih mož, oziroma mladoletnih ali odsotnih otrok, bratov in sester, katerim je vsaj eno leto predpisan državen, neposredni davek;
  - b) ki so dovršili vsaj 8. razred ljudske šole, ali meščansko šolo, ali 4. razred srednje šole, ali drugo enakovredno šolo.

Izjeme:

- Voliti ne smejo:
1. Aktivni vojaki in oficirji. Tisti, ki so pri obojnih vojah, ne morejo sicer voliti, morejo pa biti izvoljeni. Torej spadajo v volilni imenik.
  2. Osebe, ki so pod očetovsko oblastjo, to so take osebe, glede katerih je sodnija sklanila, da se očetovska oblast nad njimi podaljša, če tudi so dosegli polnoletnost, na primer radi lahkomiselnosti, malopridnosti itd., osebe, ki so pod varstvom ali skrbstvom (n. pr. slaboumni, zapravljevci itd.), redovniki, redovnice in javni ubožci.
  3. Sledeče sodnokaznovane osebe:
    - a) radi hudodelstva,
    - b) radi prestopkov tatvine, poneverbe ali pa radi deležnosti teh prestopkov, radi goljufije, radi odeduštva, radi potepustva.

LISTEK.

Januš Golec.

Pozdravi rojakov.

(Konec.)

France se je smehljaj zadovoljno, tudi jaz sem spremenil svoje še do danes dokaj debelo marogasto črnogledno nazore o svojih rojakih. Lenka je dala še za drugi in tretji liter, navijala gramofon, vriskala in nas vabila na ples v krog in na poskok. Nobeden se ni odzval temu povabilu.

Stukli se je naenkrat nekaj stožilo do solz, sedla je na stol, sklonila razgreto glavo in javkala med jokom:

„Ha, moj prvi mož, Bog mu daj nebesa, še danes sem molila zanj, to je bil človek.“

„Kaj se boš emerigala za prvim, saj imaš že drugega in mlajšega od prvega“, je tolažil Bindek Stuklo.

Lenka se ni dala utolažiti, emerigala se je naprej, vesela družba je dobila vrzel. Pa še Bindekov Janža je pogledal proti stropu, zaemakal z jezikom in mi pošepnil:

„Baba je pijana, pustimo jo in pojdimo!“

Mešetar je vstal in se skolovratil pazljivo odmerjenih korakov iz sobe. V veži pa je Bindek nekaj premetaval, dvigal, skrobotal s steklenkami in na debelo v jezi ružil v svet samega babjega vruga. Pri lomastil je nazaj k mizi, dvignil je desnico, padlo je po Lenkinem hrbtu:

„Tu imaš, ker si mi uznila in izpilila vino!“

Pri občutnem udarcu je buknila Lenka kvišku, zavrla trenutno zatvornico prisiljenih solz in po razburkanem Janžetu je padala z udarci ženskega jezi-

ka preko vseh grab in jarkov dostojnosti, dokler mu ni porinila pod nos še kuzle potepene in beraško mešetarske. Bindek je zamahnil v drugič z lopatasto roko, a predno jo je položil na Lenko, mu je zalučala ona v obraz in oči skodelico s soljo in papriko. Bindek ni bil več za fronto, okrenil se je, se prijel za oči in odšvajdral skozi duri.

S Francetom sva se smejala celemu razdvoju, ki nama je bil španska vas, a tudi naju se je lotila Lenka s papriko in soljo. Morala sva za Bindekom na zrak, Lenka je ostala sama na kraju raja in boja. Jaz sem bil uverjen: babnici se je zavrtele vsled obilice vina na zblaznelo plat.

Po cesti je korecal Janža, se držal za oči, a v rokah je vihital prav oni ceker, s katerim sem ga videl vstopiti v krčmo. Prišel je do mosta, obrisal si je oči, zavihtel ceker na kvišku, ga spustil v udarcu na obmostne držaje in čul se je glasni tresk in cingljan odhacal jezno in globoko užaljenih korakov v smeri je steklenih črepinj. Izsul je še črepinje iz cekra in proti vasi.

Sedaj pač mi je bilo jasno, kaj je učinila Lenka in zakaj je na njo zamahnil Bindek. Siromak je imel v cekru vino za dom, tega mu je Stukla spasla v vežnem kotu, ga prelila v litre in pil ga je Janža in cela družba v veri, da je na Lenkin račun. Presneta lisica, kako ga je bila potegnila. Spravila ga je ob vino, ob steklenice, mu zalučala ščemeče paprike v oči in ga v konečno zahvalo še ozmerjala za tatinsko popito vino s kuzlo potepuško.

Takšen je bil konec moje druge komedije v domači krčmi in v ženski družbi. Bil sem uverjen: ženski spol je doma in v zaledju bolj podivjal kot vojaki v vojni in v bojnem metezu.

Moj prvi pozdrav v krogu domačinov je bila sirkova metla, drugi pa paprika v oči in breca skozi duri. France se je smejal celi zabavi do onemoglosti; meni pa se je usmilil po nedolžnem oškodovani mešetar, jezila me je prefrigana babura, ki nas je zvodila vse za nos, nazadnje pa nas še tri moške razgnala na vse vetrove. Ljudje jej bodo pripenjali s pohvalno zlato kolajno, ako jim bo natvezala celo komedijo. Veliko je vredna izkušnja in prebrhta človeka, vendar one preizkušnje s sirkovo metlo in papriko ter oboje še iz ženskih rok si pač ne želim več. Moj sklep je bil neomajeno podprt: Krčma v rojstnem kraju, ne vidiš me več, ker si me izplačala z metlo in papriko!

la vse za nos, nazadnje pa nas še tri moške razgnala na vse vetrove. Ljudje jej bodo pripenjali s pohvalno zlato kolajno, ako jim bo natvezala celo komedijo.

Veliko je vredna izkušnja in prebrhta človeka, vendar one preizkušnje s sirkovo metlo in papriko ter oboje še iz ženskih rok si pač ne želim več. Moj sklep je bil neomajeno podprt: Krčma v rojstnem kraju, ne vidiš me več, ker si me izplačala z metlo in papriko!

S Francetom sva stopala počasi proti domu kot vojskovodja po izgubljeni bitki. France se je še neutelljivo hohotal, jaz sem si pa hladil ter ohlajal novo sramoto v večernem hladu. Julijski mrak je že božal, zagrinjal počasi naravo, ko sva stopala mimo Polutnikove njive. Na njivi je razbijal trde in predebele grude mladi gospodar Polutnikov Tone, ki sem ga že poznal izza ljudskošolskih let.

Sirota, solze sočutja so mi zaplavale v očesih, ko sem zrl to žrtev vojne, ki se je silila z nadčloveško potrpežljivostjo k težkemu delu — razbijanju grud. Reveža je zadel strel v bok, noga se mu je skrčila več kot za pedenj, skrčeno nogo so mu obvezali in povili v železje, da se je premikal in stopal po železni opori in oprt ob palico. Z največjim naporom se je vlekel po njivi, pri vsakem zamahu z motiko ga je zamaknilo na stran, prevrnil se je večkrat, ako se mu ni posrečilo vloviti pravi trenutek v tla poleg sebe zasajene palice. Kadar se mu je spodneverilo, da je padel po grudah, si je s težavo pomogel po koncu, dvignil motiko in znova zamahal.

To je bil večerni prizor na delo trpina in invalida, ki si je izbijal iz zemlje vsakdanji kruh z motiko in z lastnim, po vojni pohabljenim telesom. A pri vsem tem trpljenju pa ni bilo čuti kake nevolje ali bolestin vzdihov iz njegovih prs, ampak potrpežljivo je padal pri zamahih na njivo, se dvigal, da izpolni podkaznijo zažugano zapoved božjo: V potu svojega obraza boš jedel kruh zemlje! Ta vsakdanji kruh Po-

Kako dolgo traja nezmožnost?

a) pri takozvanih političnih hudodelstvih in pri hudodelstvu tepeža ali pa uboja, ako se je teh hudodelstev udeležilo več oseb, in se ni dalo dognati, kdo je rnil ali ubil poškodovanca — preneha nezmožnost takoj po prestani kazni;

b) pri drugih hudodelstvih, tusem spadajo posebno tudi hudodelstva radi tepeža in uboja, kjer se je storilca dognalo, radi požiga, talvine, goljufije, poverbe, imamo razlikovati: Ako znaša prisojena kazen 5 let ali več: preneha nezmožnost po preteku 10 let po prestani kazni, ako znaša manj kavor 5 let, pa po preteku 5 let po prestani kazni, radi prestopkov, ki so navedeni pod b) prenehajo posledice tri leta po prestani kazni.

c) Osebe, ki so bile sodno kaznovane radi preje bilo dejanje storjeno pri volitvah v državno zboriško zoper določbe v varstvo volilne svobode, ako niso, občinski zastop, ali kako drugo zastopstvo; posledica preneha 6 let po prestani kazni.

4. Osebe, ki so bile stavljeni pod prisilno nadzorstvo, ali oddane v prisilno delavnico po preteku 5 let;

5. Osebe, katerim je sodišče odtegnilo očetovsko oblast nad njimi otroki, dokler so otroci pod tujim varstvom vsekakor pa, 3 leta po sodni odredbi.

6. Osebe, ki so bile radi pijanosti, ali pijančevanja že 2 krat obsojene v zapor: posledica preneha 3 leta po prestani kazni;

7. Osebe, nad katerih imovino se je razglasil konkurz — do konca konkurza.

8. Osebe, ki so bile odpuščene iz javnega urada ali službe, radi denarnega pregreška iz dobičkaželjnosti, za dobo 3 let, odkar so bile odpuščene.

9. Osebe, ki so bile obsojene radi oderuštva, navijanja cen, nakupičevanja blaga, veriženja, ali tiho-

tapstva preko državnih mej, za dobo 6 let po prestani kazni.

10. Osebe, katere ob svojem rojstvu niso imele domovinske pravice v neki občini sedanje države SHS (privandrani Nemci, Italijani in Madžari). Imajo pa volilno pravico slovenski begunci iz Primorske, Nemške Avstrije.

Pozor: Vsi, ki nimajo volilne pravice ne spadajo v volilni imenik. Torej ven z njimi potom reklamacije.

Kdo sme izvoljen biti

Za občinske odbornike, ali namestnike, smejo izvoljene biti vse osebe moškega spola, ali ženskega, ki imajo pravico voliti, ki so dopolnile 24. leto svoje dobe.

Izjeme:

Voljeni ne morejo biti:

a) Občinski nameščenci, dokler so v službi;

b) uradniki onih oblasti, ki neposredno nadzorujejo občinsko upravo;

c) osebe, ki so v zamudi s plačilom, ali položitvijo računa, katero jim do občine nalaga pravomočna razsodba, ali sodna poravnava;

d) osebe, ki se v zamudi s položitvijo računa, v opravljanju njim izročene premoženja občine, ali kakakega občinskega zavoda;

e) osebe, ki se brez zakonitega odklonilnega vzroka branijo sprejeti izvolitev v občinski odbor, ali ki pozneje mandat, ki so ga sprejele, izrecno ali molče odlože za dobo 3 let.

f) ženske morejo biti izvoljene le kot 4., 8., 12., itd. kandidatkinje.

Vsi volilci tvorijo eden edini razred, ter imajo vsi volilci jednako volilno pravico.

Osebna dohodnina.

Ivan Vesenjak:

(Nadaljevanje.)

V prvem članku smo videli, kako bistveno krivično je, ako se kmetškemu posestniku ali obrtniku računata dandanes takozvani eksistenčni minimum 1600 K kot znesek, ki je prost osebnodohodninskega davka. Imamo pa še celo vrsto drugih krivic in nedostatkov pri odmerjenju tega davka. Oglejmo si n. pr. neprilike in krivice, ki si jih povzročajo medsebojno davkoplačevalci sami!

Napake davkoplačevalcev.

Prvo napako napravi davkoplačevalec s tem, da zavrže poziv davčne oblasti za napoved osebne dohodnine. To napako napravi največ ljudi z izgovorom: saj ne vem, kako bi to pisal, kaj bi napovedal, koliko bi računal; ne vem, kaj spada med dohodke, in kaj med stroške. Take in enake izgovore sem slišal že stokrat in stokrat, toda vsi ti izgovori so za naše preproste ljudi pač razumljivi, toda pri davčnih oblastih ne veljajo. Pomnimo torej: davčno napoved moram na vsak način izvršiti in sicer ob določenem času, ako temu davku podvrženi dohodki znašajo nad 2000 K. Izvršim pa davčno napoved ali pismeno na predpisanih uradnih tiskovinah, ali pa ustmeno, torej osebno pri davčni oblasti. Tudi druge osebo lahko pooblastim, da za mene napove. Moram pa ji dati posebno pismeno pooblastilo. Kdor davčne napovedi ne izvrši, ali jo poda vedoma in namenoma nepopolno,

zapade lahko denarni kazni in davčnemu kontumaciu, ki obstoji v tem, da ne more ugovarjati odmeri komisije za ta davek, in ne more več zahtevati odbitkov. Zakrivi s svojim ravnanjem lahko „davčno zatajbo“, za kar so določene posebne kazni.

Način izračunavanja in napovedovanja dohodkov in odbitkov si bomo ogledali v posebnem članku. Tukaj govorimo sedaj o nadaljnjih napakah davkoplačevalcev samih.

Nadaljna velika napaka naših ljudi je, da se ne poslužujejo popolnoma nič ali pa v nepopolni meri sredstev, ki jim jih nudi davčna postava sama. Mislim tukaj pred vsem na pravico do priziva. Koliko predpisanih zneskov bi se dalo znižati, ako bi naši ljudje sploh vlagali prizive ali rekurze in ako bi jih vlagali vsaj približno pravilno!

Cas za vlaganje priziva imam od tistega dne, ko se mi je izročil plačilni nalog, skozi 30 dni. Da lahko priziv dobro napravim, si smem pri davčni oblasti ogledati in tudi prepisati vse podatke, ki so bili merodajni, da mi je cenilna komisija odmerila davek in davčno stopnjo. Tudi morebitne izjave prič, zaupnikov in izvedencev imam pravico pregledati in prepisati. Samo v takimenovane notranjeuradne spise nimam vpogleda. Kakor davčno napoved, tako tudi priziv lahko izvršim pismeno ali ustmeno sam ali po pooblaščenju. Prizivi so prosti vseh pristojbin: toraj ni treba nobenega koleka. Vložim priziv pri davčni

oblasti (administraciji), odnosno pri okrajnem glavarstvu.

Velik pogrešek je tudi, da si ljudje sami ali pa njihovi „dobri“ prijatelji ocenijo in navedejo množino pridelkov in s tem dohodkov napačno, previsoko. Kolokrat se sliši poleti: pridelal je 50 mernikov ali drevenk pšenice! Pa se svez pridelek vsuši za doka procentov in pšenica tudi ni izčiščena, temveč je vračunana v nesrečnih 50 mernikih še vsa nesnaga in ves plevel in prah, ki znaša čisto eno četrtino ali še več navedenega navideznega pridelka. Se slabše je pri vinskem pridelku! Znano je, kako radi ljudje na jesen govorijo: toliko, recimo 10 polovnjakov, smogga malih. In resnica? Nobeden polovnjak ni poln, ker zaradi vretja poln biti ne more in ne sme, torej ga manjka zgoraj slaba ped in po vretju se nabere spodaj dobra ped droži, od katerih zopet plačam pravilne davke, ako jih dam prekuhati za žganje. Tako pa imam v resnici dobro četrtino manj pridelka, a glas o onih 10 polovnjakih gre okrog in je čisto krivična podlaga za odmerjenje osebne dohodnine. Približno ravno ista se godi pri napovedi množine sadja, raznih poljskih in drugih pridelkov.

Grdo, naravnost nekmetsko in nekrščansko pa je posebej še to, ako ljudje drug drugega ovajajo in drug drugega pri oblastvih prefiravajo množino in kakovost raznih pridelkov in s tem seveda tudi njegovih dohodkov. Tega greha je prav mnogo med nami in čimprej se ga odvadimo, tembolj bomo koristili drug drugemu in tudi lahko spoštovali drug drugega. Izvrševali pa bomo tudi krščansko zapoved o ljubezni do bližnjega v dejanju. Seveda moram tukaj še razločevati med neprimernim zatajevanjem in označnim ovajanjem. K nepoštenemu zatajevanju jaz nočem nobenega navajati.

Prevelika vnema ali gorečnost posameznih davčnih uradnikov in komisij tudi ustvarja velike razlike pri ocenitvi osebnodohodninskega davka. Tako so mi znani v naši državi čkraji, odnosno pokrajine, koder predpisujejo osebno dohodnino precej milejše, kakor pa pri nas. So pa tudi slučaji, kjer je to narobe. To povzroča nepopolnost davčne uprave in pa tudi možnost različnega tolmačenja in uveljavljanja davčnih predpisov ali določil v postavi sami. Zato javno apeliramo na naše davčne oblasti, naj bodo obzirnejše pri odmeri osebne dohodnine, saj se lahko iz izkazov naših kmetških banilnic in posojilnic prepričajo, kako strašno spet peša navidezno gospodarsko blagostanje. Vloge naših ljudi padajo, posojila pa rastejo. Treba je samo primerjati one kratke podatke, ki jih navaja poslanec dr. Hohnjec v svojem ugovoru proti enostranski dočrtitvi maksimalnih cen naši živini, treba je slišati naše kmetijske strokovnjake, pa moramo priti do prepričanja, da se bliža naše kmetstvo ljudstvo brez razlike novim težkim časom, novim gospodarskim krizam, novim težkim zadolžitvam kljub svojemu vstrajnemu delu.

(Dalje prihodnjic.)

Poraz „Samostojne“ na Laškem.

Na Laškem mora imeti Samostojna svoj shod! Tako so odločili veliki general v Celju. Njegov generalštab na Laškem je moral takoj na delo, da izdelala podrobni bojni načrt. Mislijo se je sprva z zvijačo vse narediti. V Šedraž je že prišel glas; v nedeljo, dne 1. februarja bo shod v pivnici Kmetške zveze. A

Kaj delaš tukaj? Kdo si? Odkod si prišel? Kdo ta je klica! Poberi se! Te skale, ta zemlja, to morje ni tvoje, ampak vse je naše! Za nas ustvarjeno. Kaj torej hočeš? Česa tukaj čakaš?

Tako in enako sam sebe večkrat vprašuje.

Kaj on tukaj dela? Kdo ga je klical med to ljudstvo, tuje mu po jeziku in šegah? Med ljudstvo, željno prostosti in brepeniče po lastnem, neodvisnem domu? Ti domovi tukaj niso zanj, za Laha, ne, ampak „Le rase d'Italia son fatte per noi“, hiše na Laškem so nam odločene. Tako so ga učili peti že od mladih let in sedaj mora biti tukaj isti nepridiprav, kakor nekda Avstriji na Laškem.

To tukaj vsi vedo in zato ga sovražijo.

Ko mu take in enake turobne misli rojijo po glavi, zagleda po cesti proti sebi prihajati velikega, črnega psa. Potepal se je najbrž in bil suh, da so se mu brale vse kosti.

Pes se mu je približal, obstal, vohal proti njemu. Začel na to prijazno z repom mahati, cviliti, veselo lajati, kakor da bi našel starega znanca.

Karabinijer je v hipu pozabil svojo žalost in skrbi, se vesel prejognil in začel psa božati, češ: Dobra žival, kako sem te vesel, vsaj si edina, ki me v tem tujem kraju ne sovražiš.

Toda komaj je pes slišal tujo mu govorico, je odskočil nazaj, vojske vzorno pogledal, dva, trikrat z glavo zmajal, stisnil rep med noge ter odbežal po cesti naprej.

Usupel in žalosten je gledal karabinijer za njim in zdelo se mu je, kakor da bi mu pes dajal z upcem znamenje češ: ne in ne!

Torej niti pes me noče, tudi pes me sovraži!

Vihar je tulil vedno bolj, morje je divje valovilo, šumelo, se penilo, kakor da bi trepetalo v onemoglj jezici.

Karabinijer pa je nadaljeval svoj pohod, bolj zamišljen, bolj otožen, kakor prej.

lutnikovega Toneta je bil več nego jed v potnih sragab, bil je vnebovpijoči in mučeniško izsiljeni grizljaj.

Pri tem pogledu na vsega sočutja vrednega invalida sva obstrnela s Francetom. Ta človek se zdaj v resnem vojnem času ni režal in krohotal, ni popival in kvantal, ampak opravljal pozno v mrak z mučeniško potrpežljivostjo poljsko delo.

Doma so mi pravili, da je Polutnik sam pri hiši, ker mu je pobegnila žena pri njegovem povratku iz bojnice. Bila mu je, tako so govorili ljudje, nezvesta za njegove odsotnosti. Torej toliko gorja je običalo in kronale s trnjem preizkušnje tega moža, pa po povratku ni obupal, se ni zapil ali polenil, oprjel se je kot beraški invalid svete dolžnosti človeške — dela v potrpežljivosti.

Pri pogledu na Polutnikovega Toneta pri razbijanju grud se mi je povrnil v spomin oni blaženi pozdrav, ko sem prestopil prag sobe invalidnega doma: Brat! Da, v domači sosedščini, na njivi, pri težkem delu sem našel brata, katerega sem zastoj iskal po krčmi med zdravimi, veselimi, rajajočimi in še v dobi vojne lahkomišelnimi sestrami.

Moj tretji pozdrav v domačem kraju mi je dal popolno zadoščenje od strani domačega kraja, bil je pozdrav brata v telesnem trpljenju in pri delu. Trpljenje in delo, to je bil moško bratski pozdrav Polutnikovega Toneta v julijemskem mraku na njivi. Pa sem stopil k bratu na njivo, mu pedal roko in spoznala se sva kot brata. Nisva se nič popraševala, kako in kaj je z nama. Vsak izmed naju je vedel, pri čem da je, radovedno, nepotrebno povpraševanje bi bilo motilo in kalilo bratsko iskreni pozdrav.

Zacingljalo je pri fari „Ave Marijo“, Tone se je odkril, oprl ob palico in molil. Še molitev je ovenčala ta bratski pozdrav, bil sem srečen in bolj zadovoljen, kol bi me bilo pozdravilo na steline belo oblečenih deklet, ki bi mi sule cvetja na pot. Ko sem izsledil tu vojnega brata v trpljenju in pri delu, bila je za-me

živa pridiga: s kom se družim kot invalid, kje išči zabave in tolažbe? Pri bratu v trpljenju in delu!

Tonetu sem stisnil hvaležno roko, krenil sem zadovoljen proti domu, na uho so mi udarjali še dolgo udarci invalidove motike po trdih zemeljskih grudah, ki so mi odmevali tjadoli v srce v opominom: Trpi in delaj, ako hočeš, da boš vreden bratskega pozdrava in sprejema od strani vojnih bratov-invalidov: ki se zavedajo in spoznavajo, kaj da je nezasluzeno trpljenje na tem svetu.

Odslej sem se skrbno ogibal krčme, Falotove Urše in njene sirkove metle ter Stuklove Lenke in paprike; najrajši sem stopil v mrak k bratu Polutnikovemu Tonetu, ki me je sprejel vsikdar prav po bratsko . . .

Karabinijer in pes.

(Po L'Adriatico Jugoslavo poslovenil Peter Paulič.)

Bil je meglen, mrzel, žalosten dan.

Divje je razsajala kraška „Bora“, tutila, cvilila ter razburjala morje, da se je peneče, kakor kaka razkačena zver zagunjalo ob obrežne pebine.

Cesta od morja je bila prazna, pušča. Le laški karabinijer-siražnik je zamišljen stopal po cesti gor in dol, sedaj počasi, sedaj hitreje, kakor da bi hotel ubežati divjemu viharju.

Kogalkal je s povešeno glavo; v njegovih temnih očeh pa se je zrcalila nepopisna otožnost, nek izraz tope, bolesterne nezadovoljnosti.

Vse okoli njega mu je bilo tuje, nasprotno, sovražno: drevje, skale, hrčbi, morje, vse, vse.

In ljudje?

Ti so prav posebno! Ni težko uganiti, kaj o njem mislijo, ko ga tukaj srečavajo: čuti, sluti, da mu hočejo hudo, da ga sovražijo. S pogledi polnimi prezira, mržnje ga mariojo in zdi se mu, ko začuti tak pogled na sebi, kakor da bi mu zaklical nek votel, ukazujoč glas v ušesa: